

EUROOPAN
KOMISSIO

UNIONIN ULKOASIOIDEN
JA TURVALLISUUSPOLITIIKAN
KORKEA EDUSTAJA

Bryssel 13.6.2018
JOIN(2018) 17 final

YHTEINEN TIEDONANTO EUROOPAN PARLAMENTILLE JA NEUVOSTOLLE

**Osatekijät laittomien ampuma-aseiden, pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä niiden
ampumatarvikkeiden vastaisen EU:n strategian laatimiseksi
Aseiden turvaaminen, kansalaisten suojeleminen**

1. JOHDANTO

Laittomat ampuma-aseet sekä pienaseet ja kevyet aseet aiheuttavat edelleen epävakautta ja väkivaltaa Euroopan unionissa, sen välittömässä läheisyydessä ja muualla maailmassa. Laittomat aseet lietsovat maailmanlaajuisia terrorismia ja konflikteja ja haittaavat EU:n kehitysyhteistyötä ja kriisinhallintaa, humanitaarisia toimia ja vakautusyrityksiä osissa EU:n naapurialueita ja Afrikkaa. EU:n sisällä laittomilla ampuma-aseilla on selvä vaikutus sisäiseen turvallisuuteen – ne lisäävät järjestäytyneitä rikollisuutta ja antavat terroristeille välineet tehdä iskuja Euroopan maaperällä.

Yhdistyneiden kansakuntien pääsihteerin vuonna 2016 laaditussa raportissa pienaseiden ja kevyiden aseiden laittoman kaupan kaikista näkökohdista¹ todettiin, että sisällissotien lukumäärä maailmassa oli kolminkertaistunut kuluneen vuosikymmenen aikana. Aseistetut konfliktit, joita usein lietsoo laittomien pienaseiden ja kevyiden aseiden määrän lisääntyminen, ovat keskeinen syy siihen, että lähes 800 miljoonalla ihmisellä ei ole riittävästi ruokaa.

Laittomat ampuma-aseet helpottavat huumausaineiden kauppaa ja ihmiskauppaa pelottelun ja pakottamisen kautta, lietsovat reviiiritaisteluja kaupunkien jengien välillä ja antavat terroristeille toimintamahdollisuuksia. Euroopassa tehdyt terrori-iskut ovat osoittaneet järjestäytyneen rikollisuuden ja terrorismin välisen yhteyden etenkin ampuma-aseiden laittomassa kaupassa ja ovat selvä merkki moniulotteisesta uhasta, johon liittyy useita rikollisuuden aloja. Europolin vuoden 2017 vakavaa ja järjestäytyneitä rikollisuutta koskevassa uhka-arviossa (SOCTA)² todetaan, että viime aikoina sekä EU:n sisällä että muualla tehdyt terrori-iskut, joissa jihadistiterroristit käyttivät laittomasti kaupattuja ampuma-aseita, ovat osoittaneet tämän laittoman kaupan hengenvaaralliset seuraukset.

Eurooppa-neuvosto hyväksyi vuonna 2005 EU:n strategian pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä niissä käytettävien ampumatarvikkeiden laittoman keskittymisen ja kaupan torjumiseksi³ tukeakseen 20. heinäkuuta 2001 hyväksyttyä pienaseiden ja kevyiden aseiden laittoman kaupan kaikkien osa-alueiden ehkäisemistä, torjumista ja poistamista koskevaa YK:n toimintaohjelmaa⁴. Komission vuonna 2015 hyväksymässä Euroopan turvallisuusagendassa⁵ määritettiin ampuma-aseiden laitton kauppa yhdeksi painopisteistä terroristien ja vakavaa järjestäytyneitä rikollisuutta harjoittavien rikollisryhmien toiminnan vaikeuttamista koskevan yleistavoitteen puitteissa. Sitä seurasivat EU:n toimintasuunnitelma ampuma-aseiden ja räjähteiden laittoman kaupan ja käytön torjumiseksi⁶ ja ampuma-aseiden laillista hankintaa ja hallussapitoa koskevan unionin sääntelykehiksen⁷ tarkistaminen.

¹ <https://s3.amazonaws.com/unoda-web/wp-content/uploads/2016/10/english.pdf>

² <https://www.europol.europa.eu/socta/2017/>

³ Neuvoston asiakirja
5319/06
<http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=FI&f=ST%205319%202006%20INIT>

⁴ YK:n kertomus A/CONF.192/15.

⁵ Euroopan turvallisuusagenda, komission tiedonanto Euroopan parlamentille ja neuvostolle (COM(2015) 185 final, 28.4.2015).

⁶ Euroopan turvallisuusagendan täytäntöönpano: EU:n toimintasuunnitelma ampuma-aseiden ja räjähteiden laittoman kaupan ja käytön torjumiseksi, komission tiedonanto Euroopan parlamentille ja neuvostolle (COM(2015) 624 final, 2.12.2015).

⁷ Direktiivi 91/477/ETY aseiden hankinnan ja hallussapidon valvonnasta (EYVL L 256, 13.9.1991, s. 51) ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 258/2012, annettu 14 päivänä maaliskuuta 2012, kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden vastaista Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimusta täydentävän, ampuma-aseiden, niiden osien ja komponenttien sekä ampumatarvikkeiden laittoman

Toimiakseen kansainvälisellä tasolla pienaseiden ja kevyiden aseiden laittoman kaupan kaikkien osa-alueiden ehkäisemiseksi, torjumiseksi ja poistamiseksi komissio ja unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkea edustaja esittävät tässä yhteisessä tiedonannossa pienaseita ja kevyitä aseita koskevan tarkistetun strategian osatekijöitä ottaen huomioon muuttuvan turvallisuustilanteen, vuonna 2016 hyväksytyn EU:n globaalistrategian⁸ ohjaavat periaatteet, edistyksen tavanomaisten aseiden valvonnassa (kuten asekauppasopimuksen voimaantulon joulukuussa 2014)⁹ ja EU:ssa toteutetut toimet vuonna 2015 hyväksytyn Euroopan turvallisuusagendan täytäntöön panemiseksi edistääkseen todellisen ja toimivan turvallisuusunionin toteutumista.

Tarkistetun strategian tarkoitus on ohjata yhdenmuettyä, yhteistä ja koordinoitua unionin toimintaa, jolla pyritään ehkäisemään ja hillitsemään terroristien, rikollisten ja muiden luvottomien toimijoiden mahdollisuuksia hankkia laittomasti pienaseita ja kevyitä aseita sekä niissä käytettäviä ampumatarvikkeita, sekä edistää vastuuvollisuutta ja vastuullisuutta laillisen asekaupan yhteydessä.

Siviilikäyttöön tarkoitettujen ampuma-aseiden kauppaa säännellään EU:n tasolla¹⁰, mutta jäsenvaltiot sovittavat sotatarvikkeina käytettävien pienaseiden ja kevyiden aseiden vientiä koskevat kantansa toisiinsa yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan (YUTP) yhteydessä¹¹. Oikeudellisesta jaottelusta siviili- ja sotilaskäyttöön tarkoitettuihin ampuma-aseisiin tulee merkityksetön siinä vaiheessa, kun ne kulkeutuvat laittomaan kiertoon. Tämän uhan käsittelemiseksi kokonaisvaltaisesti tämä tiedonanto kattaa sekä siviili- että sotilaskäyttöön tarkoitettut ampuma-aseet.

Sota-aseilla on välttämätön rooli turvallisuuden, vapauden ja rauhan ylläpitämisessä, sillä edellytyksellä, että niitä käytetään kansainvälisen oikeuden mukaisesti, ihmisoikeuksia koskeva oikeus ja kansainvälinen humanitaarinen oikeus mukaan luettuina. Sota-aseilla pystytään kuitenkin lähtökohtaisesti tuottamaan kuolemaa ja tuhoa. Tämä ristiriita tarkoittaa, että tällaisia aseita kontrolloivien hallitusten on varmistettava, että niitä kaupataan vastuullisesti ja vastuuvollisuutta noudattaen, ja estettävä niiden kulkeutuminen terroristeille, rikollisille ja muille luvottomille käyttäjille asevientikieltojen ja loppukäyttäjäsopimusten vastaisesti.

Tässä tiedonannossa käytetään käsitettä 'pienaseet ja kevyet aseet'¹², kun keskitytään

valmistuksen ja laittoman kaupan torjuntaa koskevan lisäpöytäkirjan (YK:n ampuma-asepöytäkirja) 10 artiklan täytäntöönpanosta ja ampuma-aseiden, niiden osien ja komponenttien sekä ampumatarvikkeiden vientiluvasta ja tuonti- ja kauttakuljetusmenettelyistä (EUVL L 94, 30.3.2012, s. 1).

⁸ <https://europa.eu/globalstrategy/en/global-strategy-foreign-and-security-policy-european-union>

⁹ http://treaties.un.org/doc/Treaties/2013/04/20130410%2012-01%20PM/Ch_XXVI_08.pdf#page=21

¹⁰ Ks. alaviite 7.

¹¹ Yhteinen kanta 2008/944/YUTP, vahvistettu 8. joulukuuta 2008, sotilasteknologian ja puolustustarvikkeiden viennin valvontaa koskevien yhteisten sääntöjen määrittämisestä. EU:n sisäistä sotilasteknologian ja puolustustarvikkeiden siirtoa säännellään direktiivillä 2009/43/EY.

¹² Pienaseet ja kevyet aseet ja niissä käytettävät ampumatarvikkeet ovat sotilaskäyttöön tarkoitettuja aseita. Niihin kuuluvat seuraavat:

- a) Pienaseet: rynnäkkökiväärit; sotilaskäyttöön tarkoitettut puoliautomaattikiväärit ja karbiinit; sotilaskäyttöön tarkoitettut revolverit ja itselataavat pistoolit; kevyet konekiväärit; konepistoolit ("sub-machine guns", "machine pistols")
- b) kevyet aseet: raskaat konekiväärit; alle 100 mm:n kaliiperin kanuunat, haupitsit ja kranaatinheitimet; kranaattikiväärit; singot; olalta ammuttavat raketit ja muut panssarintorjunta- ja ilmapuolustusjärjestelmät, joilla ammutaan projektiileja, mukaan luettuna MANPAD-järjestelmät, kaikki sillä edellytyksellä, että ne ovat yksittäisen ihmisen tai ryhmän liikuteltavia

sotilaskäyttöön tarkoitettuihin aseisiin, ja käsitettä 'ampuma-aseet'¹³ käytetään silloin, kun tarkoitetaan myös siviilikäyttöön tarkoitettuja ampuma-aseita.

2. LAITTOMIEN AMPUMA-ASEIDEN SEKÄ PIENASEIDEN JA KEVYIDEN ASEIDEN TORJUMINEN: TAVOITTEET JA TOIMET

Ampuma-aseiden ja/tai pienaseiden ja kevyiden aseiden ja niissä käytettävien ampumatarvikkeiden laittoman valmistuksen, siirtämisen ja kaupan tehokas torjuminen edellyttää viranomaisilta ja kansallisilta, alueellisilta ja maailmanlaajuisilta toimijoilta normien ja sääntöjen vahvistamista, täytäntöönpanoa, noudattamisen valvontaa ja niistä tiedottamista. Se edellyttää toimia, jotka liittyvät ampuma-aseiden ja/tai pienaseiden ja kevyiden aseiden ja ampumatarvikkeiden elinkaaren kaikkiin vaiheisiin: valmistukseen, vientiin, varastointiin ja hävittämiseen.

Euroopan unionin ulko- ja turvallisuuspoliittisen globaalistrategian ja sen periaatteiden¹⁴ sekä Euroopan turvallisuusagendan mukaisesti EU pyrkii ylläpitämään ja suojelemaan rauhallista ja turvallista ympäristöä kansalaisilleen ja tukemaan turvallisuutta ja edistämään kehitystä naapurustossaan ja muualla maailmassa. Tässä tarkoituksessa tätä strategiaa ohjaavat seuraavat periaatteet:

- yhtenäisyys – yhteisen ja koordinoitun lähestymistavan omaksuminen ulkoisessa toiminnassa, jäsenvaltioiden ja EU:n välillä sekä sisäisten ja ulkoisten toimien välillä
- yhteistyön ja kumppanuuden edistäminen kaikilla tasoilla
- vastuunotto suhteessa ensisijaisesti alueisiin, etenkin niihin, jotka todennäköisimmin muodostavat uhkan EU:n turvallisuudelle ja todennäköisimmin hyötyvät EU:n toimista
- maailmanlaajuisen sääntöihin perustuvan yhteistyöjärjestyksen edistäminen siten, että keskeisenä periaatteena on monenvälisyys ja keskiössä on YK; järjestyksen on perustuttava kansainväliseen oikeuteen, ihmisoikeudet ja kansainvälinen humanitaarinen oikeus mukaan luettuna, rauhanomaisen ja kestäväen maailman luomiseksi
- sukupuoli- ja moninaisuusnäkökulmien sisällyttäminen pienaseiden ja kevyiden aseiden valvontahankkeisiin ja -toimiin.

c) pienaseiden ja kevyiden aseiden osat

d) pienaseiden ja kevyiden aseiden tarvikkeet (kuten pimeänäkölaitteet ja äänenvaimentimet), sekä

e) pienaseiden ja kevyiden aseiden ampumatarvikkeet.

Tämä määritelmä ei ennakoit mahdollisia tulevia kansainvälisesti sovittavia pienaseiden ja kevyiden aseiden määritelmiä.

¹³ Käsitteen 'ampuma-aseet' soveltamisala on laajempi ja kattaa sekä siviili- että sotilaskäyttöön tarkoitettut ampuma-aseet. YK:n ampuma-asepöytäkirjassa määritellään, että ampuma-ase tarkoittaa kannettavaa piipulla varustettua asetta, jolla voidaan räjähteen avulla ampua hauleja, luoteja tai muita ammuksia taikka joka on tarkoitettu niiden ampumiseen tai joka voidaan muuntaa ampumakelpoiseksi, lukuun ottamatta antiikkiaseita ja niiden jäljennöksiä. Merkille pantavaa on, että jotkin kevyet aseet, kuten raketinheittimet, eivät ole ampuma-aseita. Näin ollen käsite 'ampuma-aseet' ei kata kaikkia pienaseita ja kevyitä aseita.

¹⁴ https://europa.eu/globalstrategy/sites/globalstrategy/files/pages/files/eugs_review_web_13.pdf

2.1 Laittomien ampuma-aseiden sekä pienaseiden ja kevyiden aseiden torjumisen sääntelykehyksen vahvistaminen

2.1.1 Pienaseita ja kevyitä aseita koskeva YK:n toimintaohjelma ja kansainvälinen jäljittämismäline

Pienaseita ja kevyitä aseita koskeva YK:n toimintaohjelma (YK:n pienasetoimintaohjelma)¹⁵ tarjoaa edelleen kokonaisvaltaisen välineen ainoana yleismaailmallisena kehyksenä laittomien pienaseiden ja kevyiden aseiden muodostaman uhkan käsittelemiselle. Kansainvälinen jäljittämismäline¹⁶ on poliittisesti sitova väline, jolla hahmotellaan vaatimuksia ja tarjotaan maailmanlaajuinen normi pienaseiden ja kevyiden aseiden merkitsemistä, niitä koskevien tietojen säilyttämistä ja niiden jäljittämistä varten. Tarkistetun EU:n strategian tärkein tavoite on edelleen YK:n pienasetoimintaohjelman ja kansainvälisen jäljittämismälineen täysimääräinen ja tehokas täytäntöönpano kansallisesti, alueellisesti ja maailmanlaajuisesti. Siksi tässä tiedonannossa esitetään toimenpiteitä YK:n pienasetoimintaohjelman täytäntöönpanon parantamiseksi kansallisella ja alueellisella tasolla EU:ssa. Lisäksi siinä ehdotetaan yhteistyötä ja avunantoa maailman muilla alueilla ja maailmanlaajuisesti.

Toimi:

- EU jatkaa yhteistyön ja avunannon tukemista YK:n pienasetoimintaohjelman täytäntöönpanemiseksi keskittyen alueelliseen yhteistyöhön, osallistuu edelleen koordinointiin muiden avunantajien kanssa ja tukee sitä. Tuki sisältää pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä ampumatarvikkeiden ylijäämävarastojen keräämisen ja hävittämisen, pienaseita ja kevyitä aseita sekä ampumatarvikkeita koskevan fyysisen turvallisuuden ja varastojen hallinnan, merkitsemistä, jäljittämistä ja tietojen säilyttämistä koskevien valmiuksien kehittämisen, asevientivalvontaa koskevien valmiuksien kehittämisen, laittoman kaupan torjuntaan liittyvän lainvalvonnan valmiuksien kehittämisen, tuen vientikieltojen seurannalle ja väärin käsiin kulkeutuneiden aseiden jäljittämisen.

Seuraavat vaiheet:

- YK:n pienasetoimintaohjelman puitteissa uusissa hankkeissa otetaan huomioon korkean edustajan analyysi ja kattava arviointi vuonna 2005 hyväksytyn pienaseita ja kevyitä aseita koskevan strategian puitteissa toteutettujen pienaseiden ja kevyiden aseiden valvontahankkeiden vaikutuksesta ja tehokkuudesta vuosina 2005–2017.

2.1.2 Asekauppasopimus

Asekauppasopimuksella¹⁷ otettiin käyttöön mahdollisimman tiukat kansainväliset normit tavanomaisten aseiden (pienaseet ja kevyet aseet mukaan luettuna) kansainvälisen kaupan sääntelemiseksi tai sääntelyn parantamiseksi, ja sen tavoitteena on tavanomaisten aseiden laittoman kaupan estäminen ja poistaminen ja niiden väärin käsiin kulkeutumisen välttäminen.

Toimi:

- Neuvostoa kehoitetaan jatkamaan tukea asekauppasopimuksen maailmanlaajuiselle

¹⁵ [http://www.un.org/events/smallarms2006/pdf/192.15%20\(E\).pdf](http://www.un.org/events/smallarms2006/pdf/192.15%20(E).pdf)

¹⁶ <http://www.poa-iss.org/InternationalTracing/InternationalTracing.aspx>

¹⁷ <https://www.un.org/disarmament/att/>

soveltamiselle ja täytäntöönpanolle.

2.1.3 YK:n ampuma-asepöytäkirja

YK:n ampuma-asepöytäkirjan¹⁸ tarkoitus on helpottaa ja vahvistaa yhteistyötä ampuma-aseiden laittoman valmistuksen ja kaupan ehkäisemiseksi, torjumiseksi ja poistamiseksi. Komissio neuvotteli ja allekirjoitti pöytäkirjan EU:n puolesta vuonna 2002. Siviilikäyttöön tarkoitettujen ampuma-aseiden siirtämistä sekä unionin sisällä että muualla koskevien tiukempien sääntöjen hyväksymisen jälkeen EU pystyi ratifioimaan sen vuonna 2014.¹⁹

Toimi:

- EU jatkaa YK:n ampuma-asepöytäkirjan täytäntöönpanon ja sen tarkastelumekanismin tukemista ja kumppanimaiden ja alueiden valmiuksien vahvistamista ampuma-aseiden vaikuttavan valvonnan täytäntöönpanemiseksi pöytäkirjan mukaisesti. Komissio kehottaa jäsenvaltioita erityisesti panemaan täytäntöön välittömistä toimia ampuma-aseiden, niiden osien ja olennaisten komponenttien sekä ampumatarvikkeiden viennin, tuonnin ja kauttakuljetuksen turvallisuuden parantamiseksi 17. huhtikuuta 2018 antamansa suosituksen²⁰.

2.1.4 YK:n kestävän kehityksen tavoitteet

Pienaseiden ja kevyiden aseiden laiton ja kontrolloimaton leviäminen uhkaa lietsoa ja pitkittää aseellisia konflikteja ja aseellista väkivaltaa, millä on haitallisia vaikutuksia hyvään hallintoon, yleiseen järjestykseen, koulutuksen, terveydenhoidon ja oikeussuojan saatavuuteen ja muiden kansalaisoikeuksien harjoittamismahdollisuuksiin. Aseellisen väkivallan, konfliktien ja heikon kehityksen väliset yhteydet on tunnustettu laajalti. YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden²¹ osatavoitteen 16.4 myötä valtiot ovat sitoutuneet vuoteen 2030 mennessä vähentämään merkittävästi laittomia rahoitus- ja asevirtoja, vahvistamaan varastetun omaisuuden talteenottoa ja palauttamista ja torjumaan järjestäytyneen rikollisuuden kaikkia muotoja. Näin ollen strategialla pitäisi pyrkiä lievittämään ja ehkäisemään pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä niissä käytettävien ampumatarvikkeiden laittoman kaupan kielteisiä vaikutuksia kestäväan kehitykseen.

Toimi:

- EU edistää osaltaan pyrkimyksiä saavuttaa YK:n kestävän kehityksen tavoitteet, mukaan luettuna osatavoite 16.4 (laittomien asevirtojen merkittävä vähentäminen vuoteen 2030 mennessä), auttamalla valtioita ja alueita muotoilemaan ja panemaan täytäntöön kansallisia ja alueellisia indikaattoreita.

¹⁸ Kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden vastaisen Yhdistyneiden Kansakuntien yleissopimuksen (UNTOC) ampuma-aseiden, niiden osien ja komponenttien sekä ampumatarvikkeiden laittoman valmistuksen ja kaupan torjumista koskeva lisäpöytäkirja;
<http://www.unodc.org/unodc/en/firearms-protocol/the-firearms-protocol.html>

¹⁹ EUVL L 89, 25.3.2014, s. 7.

²⁰ C(2018) 2197 final.

²¹ <https://www.un.org/sustainabledevelopment/sustainable-development-goals/>

2.1.5 Vahvemmat EU:n normit

EU:n nykyisten normien lisäksi neuvostoa kehoitetaan harkitsemaan uutta päätöstä, joka sisältäisi muun muassa pienaseiden ja kevyiden aseiden jäljitettävyyden parantamisen, loppukäytön dokumentoinnin parantamiseksi pienaseiden ja kevyiden aseiden viennin valvonnassa ja väärin käsiin kulkeutumista koskevan tiedon vaihtamiseksi. Lisäksi EU ehdottaa edelleen muiden maiden kanssa tekemiinsä kumppanuus- ja kauppasopimuksiin pienaseiden ja kevyiden aseiden valvontaa koskevaa vakiolauseketta. Lauseketta voitaisiin päivittää uuden strategian mukaisesti.

Toimi:

- EU sisällyttää edelleen pienaseiden ja kevyiden aseiden valvontaa koskevan vakiolausekkeen muiden maiden kanssa tekemiinsä kumppanuus- ja kauppasopimuksiin.

Seuraavat vaiheet:

- Neuvostoa kehoitetaan harkitsemaan päätöstä kaikkien pienaseiden ja kevyiden aseiden merkitsemisestä jäljitettävyyden parantamiseksi.
- Komissio hyväksyy direktiivin 91/477/ETY²² mukaisesti delegoidun säädöksen siviilikäyttöön tarkoitettujen ampuma-aseiden siirtämiseen toiseen jäsenvaltioon liittyviä lupia koskevien tietojen vaihtamisesta sähköisesti ja ottaa käyttöön sähköisen järjestelmän, jonka avulla jäsenvaltiot voivat vaihtaa tällaisia tietoja.

2.2 Normien täytäntöönpano ampuma-aseiden ja/tai pienaseiden ja kevyiden aseiden elinkaaren eri vaiheissa

2.2.1 Ampuma-aseiden, pienaseiden ja kevyiden aseiden valmistuksen valvonta

EU:ssa ampuma-aseiden, pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä niiden osien, tarvikkeiden ja ammusten valmistus on hyvin säänneltyä, ja pienaseiden ja kevyiden aseiden ja niissä käytettävien ammusten varastointia koskevat säännöt on laadittu väärin käsiin kulkeutumiseen liittyvien riskin minimoimiseksi.

Ampuma-aseiden, pienaseiden ja kevyiden aseiden rakenteen kehittyminen, kuten polymeerirunkojen lisääntynyt käyttö ja moduuleista koostuva rakenne, uhkaavat heikentää kansainvälistä jäljittämistä välinettä, joka on pienaseiden ja kevyiden aseiden merkitsemisen maailmanlaajuinen standardi. Jäljittämistä välineen päivittämiseksi olisi toteutettava toimia näiden kehityskulkujen huomioon ottamiseksi.

EU kannustaa tutkimaan ja kehittämään sellaisia teknologia- ja rakenneominaisuuksia, joiden tarkoitus on pienentää riskiä, että ampuma-aseet, pienaseet ja kevyet aseet ja niiden ampumatarvikkeet kulkeutuvat väärin käsiin, niitä kaupataan laittomasti ja käytetään luvatta, ja EU antaa tukensa tällaiselle tutkimukselle ja kehittämiselle. Se edistää uusien teknologioiden soveltamista pienaseiden ja kevyiden aseiden tehokkaampaan varastojen hallintaan, käytön valvontaan, merkitsemiseen, seurantaan, jäljittämiseen ja niitä koskevien tietojen säilyttämiseen.

Toimet:

²² Direktiivin 91/477/ETY 13 artiklan 5 kohdassa edellytetään tämän täytäntöönpanosäädöksen hyväksymistä 14. syyskuuta 2018 mennessä.

- EU aikoo edelleen puuttua ampuma-aseiden ja ampumatarvikkeiden laittomaan valmistukseen. Laittoman valmistuksen menetelmät muuttuvat jatkuvasti, ja niitä voi helpottaa käyttämällä 3D-tulostuksella valmistettuja osia. Menetelmiä ovat deaktivoitujen ampuma-aseiden laitton uudelleenaktivointi, valmistus käsityönä ja paukkupanosten ampumiseen tarkoitettujen hälytys- tai merkinantoaseiden tai Flobert-aseiden laitton muuntaminen, ampumatarvikkeiden laitton muuntaminen ja jälleenlataustarvikkeiden laitton käyttö. Komissio seuraa tarkasti aseiden hankinnan ja hallussapidon valvonnasta annetun direktiivin 91/477/ETY soveltamiseksi laadittavan täytäntöönpanosäädöksensä, jossa säädetään hälytysaseiden teknisistä eritelmistä, täytäntöönpanoa.²³
- Koska merkitseminen ja perusteellinen tietojen säilyttäminen ovat ratkaisevan tärkeitä jäljittämisen onnistumisen kannalta, EU tukee jatkossakin kansainvälisen jäljittämismälinen täytäntöönpanoa.

Seuraavat vaiheet:

- Globaalilla tasolla EU ja sen jäsenvaltiot ryhtyvät toimiin kansainvälisen jäljittämismälinen tehokkuuden ylläpitämiseksi ja lisäämiseksi ehdottamalla välineeseen liitettä, jonka avulla otettaisiin huomioon pienaseiden ja kevyiden aseiden suunnittelun kehittyminen, kuten moduuleihin perustuva rakenne ja polymeerirungot.
- EU hyödyntää asiaankuuluvia välineitä tukeakseen tutkimusta ja kehittämistä luotettavan ja kustannustehokkaan teknologian alalla pienaseiden ja kevyiden aseiden ja niiden ampumatarvikkeiden turvaamiseksi ja väärin käsiin kulkeutumisen riskin pienentämiseksi.

2.2.2 Pienaseiden ja kevyiden aseiden ja niiden ampumatarvikkeiden viennin valvonta

EU ja sen jäsenvaltiot tukevat asekauppasopimuksen täytäntöönpanoa ja maailmanlaajuisia soveltamista. Asekauppasopimuksen täytäntöönpanoa hyödyntäen EU torjuu aseiden kulkeutumista väärin käsiin tukemalla valmiuksia tunnistaa pisteitä, joissa reitit muuttuvat, jäljityksen, tiedonvaihtojärjestelmien paremman hyödyntämisen ja edelleen kulkeutumisen riskin pienentämisen avulla estämällä toimitukset tunnistetuille laittomille toimijoille asevientivalvonnan puitteissa.

Sääntelemätön välitystoiminta on edelleen yksi syy pienaseiden ja kevyiden aseiden kulkeutumiselle väärin käsiin. Välitystoiminnan kansainvälinen luonne edellyttää kansainvälistä yhteistyötä.

Toimet:

- EU jatkaa vastuullisen ja tehokkaan asevientivalvonnan edistämistä EU:n naapurialueilla yhteisen kannan 2008/944/YUTP mukaisesti sotilaskäyttöön tarkoitettujen aseiden ja asetuksen (EU) N:o 258/2012 mukaisesti siviilikäyttöön tarkoitettujen aseiden osalta.
- Korkea edustaja ja jäsenvaltiot varmistavat aseiden välityksestä annetun yhteisen

²³ Täytäntöönpanosäännöt on hyväksyttävä aseiden hankinnan ja hallussapidon valvonnasta annetun neuvoston direktiivin 91/477/ETY muuttamisesta 17 päivänä toukokuuta 2017 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2017/853 10 b artiklan mukaisesti 14. syyskuuta 2018 mennessä (EUVL L 137, 24.5.2017, s. 22).

kannan 2003/468/YUTP asianmukaisen ja täysimääräisen täytäntöönpanon.

Seuraavat vaiheet:

- Komissio seuraa edelleen EU:n järjestelmää ja tarvetta mahdollisille parannuksille siviilikäyttöön tarkoitettujen ampuma-aseiden, niiden osien, komponenttien ja ampumatarvikkeiden vientilupien ja tuonti- ja kauttakulkutoimenpiteiden osalta, kuten todettiin komission 12. joulukuuta 2017 hyväksymässä kertomuksessa²⁴.
- Neuvostoa kehoitetaan harkitsemaan päätöstä pienaseiden ja kevyiden aseiden vientiin liittyvistä loppukäyttäjäsertifikaateista ottaen huomioon Etyjin asiassa tekemän työn.
- EUH lisää yhteisymmärryksessä jäsenvaltioiden kanssa COARM-verkkojärjestelmän²⁵ kapasiteettia sellaisen tiedon vaihtamiseksi jäsenvaltioiden vientivalvontaviranomaisten välillä, joka on oleellista vääriin käsiin kulkeutumisen riskin arvioimiseksi vientilupien yhteydessä, ottaen huomioon järjestelmän ja tiedon turvallisuustason.
- Koska komission 17. huhtikuuta 2018 antaman suosituksen²⁶ soveltamisala on melko kapea, jäsenvaltiot ottavat riskinarvioinnissa, joka tehdään ennen vientilisenssin myöntämistä pienaseille, kevyille aseille ja ampumatarvikkeille, huomioon sen, miten paljon aseita on aiottujen vastaanottajien ja välittäjien kohdalla kulkeutunut vääriin käsiin.
- Koska komission 17. huhtikuuta 2018 antaman suosituksen soveltamisala on melko kapea, jäsenvaltioita kehoitetaan käyttämään eurooppalaista rikosrekisteritietojärjestelmää (ECRIS) ja tulevaa ECRIS-TCN-järjestelmää (kolmansien maiden kansalaiset) sen varmistamiseksi, että asevientivalvontaa hoitavien viranomaisten käytössä on rikosrekisteritietoa laittomasta asekaupasta tuomituista tahoista/henkilöistä, jotta ne voivat käyttää tietoja sotilasteknologiaan ja puolustustarvikkeisiin liittyvien lisenssihakemusten riskinarvioinneissaan.

2.2.3 Pienaseiden, kevyiden aseiden ja ampumatarvikkeiden varastojen turvallinen hallinta

Pienaseiden ja ampumatarvikkeiden kansallisten varastojen turvallinen hallinta on ratkaiseva väline laittoman leviämisen hillitsemisessä. Varastojen heikko turvallisuus on keskeinen tekijä, jonka takia aseita ja ampumatarvikkeita voi kulkeutua laillisilta laittomille markkinoille. Varastojen turvallisuus on erityisen epävakaa valtioissa, joissa vallitsee väkivaltainen konflikti tai heikko hallinto.

Toimet:

- EU ja sen jäsenvaltiot auttavat edelleen muita maita parantamaan valtion omistamien varastojen hallintaa ja turvallisuutta vahvistamalla kansallisia lainsäädännöllisiä ja hallinnollisia kehyksiä ja instituutioita, jotka sääntelevät puolustusvoimille ja turvallisuusjoukoille tarkoitettujen pienaseiden, kevyiden aseiden ja ampumatarvikkeiden laillista toimittamista ja varastojen hallintaa, keskittyen erityisesti

²⁴ COM(2017) 737 final, 12.12.2017.

²⁵ Verkkoalusta jäsenvaltioiden vientivalvontaviranomaisten välistä tiedonvaihtoa varten, perustettu neuvoston tavanomaisten aseiden viennin työryhmän (COARM) puitteissa. Tavanomaisten aseiden viennin työryhmä käsittelee tavanomaisten aseiden vientiä. Se toimii myös foorumina, jossa jäsenvaltiot välittävät ja vaihtavat tietoja EU:n ulkopuolisia maita koskevasta asevientipolitiikastaan ja tällaisten vientilisenssihakemusten epäämisestä.

²⁶ C(2018) 2197 final, 17.4.2018.

merkitsemiseen ja tietojen säilyttämiseen.

- EU edistää ja panee täytäntöön normeja ja hyviä käytäntöjä, jotka liittyvät pienaseiden (pienaseita ja kevyitä aseita koskevat kansainväliset valvontanormit, ISACS) ja ampumatarvikkeiden (ampumatarvikkeita koskevat kansainväliset tekniset suuntaviivat, IATG) käsittelyyn.

2.2.4 Pienaseiden ja kevyiden aseiden ja niiden ampumatarvikkeiden vastuullinen hävittäminen

Pienaseiden, kevyiden aseiden ja ampumatarvikkeiden ylijäämävarastoja syntyy, kun varastot ylittävät välittömät ja ennakoidut tarpeet. Myös laittomat aseet, jotka takavarikoidaan tai kerätään vapaaehtoiseen keräämiseen tai aseistariisuntaan, demobilisaatioon ja yhteiskuntaan sopeuttamiseen liittyvien kampanjoiden yhteydessä, päätyvät usein varastoihin. Ainoa tapa poistaa riski, että nämä ylijäämät kulkeutuvat väärin käsiin, on hävittää ne vastuullisesti mieluiten tuhoamalla, koska deaktivointi voidaan peruuttaa, jos sitä ei tehdä asianmukaisten normien mukaisesti. Ennen takavarikoitujen ja kerättyjen ampuma-aseiden tuhoamista niiden merkinnät on rekisteröitävä jäljittämisen tai niiden alkuperää koskevien muiden tutkimusten mahdollistamiseksi. Komissio on hyväksynyt deaktivointistandardeista ja -tekniikoista yhteiset suuntaviivat²⁷, joista voi olla hyötyä ampuma-aseiden turvallisen ja pysyvän deaktivoinnin yleismaailmallisena mallina.

Toimet:

- EU ja sen jäsenvaltiot edistävät ylijäämäisten, takavarikoitujen ja muilla tavoin hankittujen pienaseiden, kevyiden aseiden ja ampumatarvikkeiden vastuullista hävittämistä, joka toteutetaan mieluiten tuhoamalla, ja auttavat siinä.
- Varmistaakseen deaktivoitujen ampuma-aseiden tekemisen pysyvästi ampumakelvottomiksi komissio edistää yhdessä korkean edustajan ja jäsenvaltioiden kanssa ampuma-aseiden deaktivointiin liittyviä EU:n standardeja ulkomailla muun muassa kolmansien valtioiden kanssa tekemänsä yhteistyön kautta.

2.2.5 Monialaiset kysymykset

EU ja sen jäsenvaltiot ovat sitoutuneet parantamaan ampuma-aseiden laittoman kaupan torjuntaan liittyvien toimien ja aloitteidensa koordinoitua hyödyntääkseen synergioita, tehostaakseen yhteentoimivuutta asiaankuuluvien tietokantojen ja muiden tietojärjestelmien välillä ja ehkäistäkseen toimien päällekkäisyyttä.

Ampuma-aseiden laittoman kaupan ja aserikosten eri näkökohtia koskevan tiedonjaon, tutkimuksen, tiedonkeruun ja analysoinnin parantaminen on ratkaisevan tärkeää, jotta voidaan koota hyvä tiedustelutilannekuva ja pysyä ajan tasalla muuttuvista turvallisuustarpeista. On parannettava olemassa olevien välineiden käyttöä ja arvioitava mahdollisia synergioita ja yhteentoimivuutta EU:n ja kansainvälisten lainvalvontatietokantojen välillä pienaseiden ja kevyiden aseiden laittoman kaupan seuraamiseksi muun muassa keräämällä, analysoimalla ja

²⁷ Komission täytäntöönpanoasetus (EU) 2018/337, annettu 5 päivänä maaliskuuta 2018, deaktivointistandardeja ja -tekniikoita koskevien yhteisten suuntaviivojen vahvistamisesta sen varmistamiseksi, että deaktivoidut ampuma-aseet tehdään pysyvästi ampumakelvottomiksi, annetun täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2015/2403 muuttamisesta (EUVL L 65, 8.3.2018, s. 1).

jakamalla oleellista tietoa. Europolilla ja Euroopan raja- ja merivartiostolla (Frontex) voi olla oma tehtävänsä tällä alalla, ja iARMS-järjestelmän lisäkäyttöä olisi myös edistettävä.

Toimet:

- EU edistää iARMS-järjestelmän lisäkäyttöä.
- Komissio jatkaa yhteistyötä Europolin, Interpolin ja jäsenvaltioiden kanssa tehostaakseen synergioita ja vuorovaikutusta Schengenin tietojärjestelmän (SIS)²⁸ ja Interpolin laittomien aseiden rekisteröinnin ja jäljityksen hallintajärjestelmän (iARMS)²⁹ välillä EU:n toimintasuunnitelmassa ampuma-aseiden ja räjähteiden laittoman kaupan ja käytön torjumiseksi³⁰ hahmoteltujen jatkotoimien toteuttamiseksi.
- Komissio jatkaa ampuma-aseiden laittoman kaupan ja siihen liittyvien rikosten vastaisen tutkimuksen ja toiminnan tukemista ja edistämistä käytettävissä olevien rahoitusvälineiden³¹ avulla.

2.3 Vaatimusten noudattamista edistävät seuranta ja valvonta

EU on ainutlaatuisessa asemassa, jossa se voi auttaa häiritsemään rikollismarkkinoita lainsäädännöllisen ja operatiivisen työnsä avulla, poliisi- ja tulliyhteistyö ja rahoitusvirrat mukaan luettuina, ja tekemällä yhteistyötä ja toimimalla muiden maiden ja kansainvälisten organisaatioiden kanssa lainvalvonnan³² alalla. Europolilla ja Euroopan raja- ja merivartiostolla (Frontex) voi olla oma tehtävänsä tällä alalla.

Operatiivinen yhteistyö on yksi EU:n toiminnan pilareista Euroopan turvallisuusagendan puitteissa. Europolin monivuotiseen järjestäytynyttä ja vakavaa kansainvälistä rikollisuutta koskevaan toimintapoliittiseen sykliin on kaudesta 2014–2017 alkaen sisältynyt ampuma-aseiden laittoman kaupan torjunta yhtenä rikosentorjunnan painopistealoista, joilla lainvalvontayhteistyötä on tehostettava.³³ Tämä painopisteala on säilytetty järjestäytynyttä ja vakavaa kansainvälistä rikollisuutta koskevan uuden toimintapoliittisen syklin (2018–2021) kohdalla.³⁴ Europolin aseiden ja räjähteiden analysointihanke sai vuonna 2017 huomattavasti enemmän määrärahoja kuin vuonna 2016, mikä tuki tutkintatoimia ennakoivasti.

Ampuma-aseita / pienaseita ja kevyitä aseita koskevaa tiedustelutietoa jaetaan myös EU:n tiedusteluanalyytikseskuksen (EU-INTCEN) raporttien avulla.

Toimet:

²⁸ Vahvemmat ja älykkäämmät tietojärjestelmät rajaturvallisuuden ja sisäisen turvallisuuden tueksi, komission tiedonanto Euroopan parlamentille ja neuvostolle (COM(2016) 205 final, 6.4.2016).

²⁹ <https://www.interpol.int/Crime-areas/Firearms-trafficking/INTERPOL-Ilicit-Arms-Records-and-tracing-Management-System-iARMS>

³⁰ EU:n toimintasuunnitelma ampuma-aseiden ja räjähteiden laittoman kaupan ja käytön torjumiseksi, 2. joulukuuta 2015, COM(2015) 624 final.

³¹ https://ec.europa.eu/home-affairs/financing/fundings/security-and-safeguarding-liberties/internal-security-fund-police_en

³² Tässä strategiassa käsitteellä 'lainvalvonta' tarkoitetaan poliisin, raja- ja rannikkovartioston sekä tullin toimintaa.

³³ Neuvoston päätelmät järjestäytynyttä ja vakavaa kansainvälistä rikollisuutta koskevan EU:n toimintapoliittisen syklin perustamisesta ja toteuttamisesta (asiakirja 15358/10 COSI 69 ENFOPOL 298 CRIMORG 185 ENFOCUSTOM 94, 10.6.2011).

³⁴ Neuvoston päätelmät järjestäytynyttä ja vakavaa kansainvälistä rikollisuutta koskevan EU:n toimintapoliittisen syklin toteuttamisesta (2014–2017) (asiakirja 12095/13, 7.6.2013).

- EU:n tiedusteluanalyysikeskusta (EU-INTCEN) pyydetään kokoamaan, tarvittaessa yhteistyössä komission, Europolin ja Frontexin kanssa, raportteja pienaseiden, kevyiden aseiden ja ampumatarvikkeiden laittomasta kaupasta.
- EU:n lainvalvontakoulutusviraston (CEPOL) olisi jatkettava ampuma-aseiden ja/tai pienaseiden ja kevyiden aseiden laitonta kauppaa koskevan koulutuksen järjestämistä lainvalvontaviranomaisille.
- EU parantaa rajatylittävää yhteistyötä oikeus- ja lainvalvontaviranomaisten välillä, kannustaa jäsenvaltioiden asianomaisia viranomaisia, myös tulliviranomaisia, perustamaan ampuma-aseita käsitteleviä kansallisia koordinoitikeskuksia, tuottamaan parempia analyyseja kaikista laittomien ampuma-aseiden alalla saatavilla olevasta tiedosta ja takaamaan täysimääräisen osallistumisen tiedonvaihtoon Europolin kanssa ampuma-aseiden laittoman kaupan alalla.
- Kaikkien jäsenvaltioiden olisi taattava yhteistyö järjestäytynyttä ja vakavaa kansainvälistä rikollisuutta koskevan EU:n toimintapoliittisen syklin puitteissa. Tämän pitäisi koskea myös tietoa, joka kerätään ja jota välitetään Frontexille viraston koordinoimien operaatioiden yhteydessä.

2.4 Kansainvälinen yhteistyö ja avunanto

2.4.1 Kansainvälisellä tasolla

Kansainvälisellä tasolla EU tukee tehokasta rajatylittävää yhteistyötä oikeus- ja lainvalvontaviranomaisten kanssa varmistaakseen, että viranomaiset osallistuvat täysimääräisesti tiedonvaihtoon Europolin kanssa ampuma-aseiden laittoman kaupan alalla. EU pyrkii välttämään päällekkäisyyksiä, takaamaan koordinoinnin muiden kahdensiväisten, alueellisten ja monenvälisten aloitteiden kanssa ja parantamaan yhteistyötä rajatylittävien rikosten tutkinnassa. EU on merkittävä avunantaja pienaseiden ja kevyiden aseiden valvontaa koskevassa yhteistyössä ja avunannossa muille maille ja alueellisille organisaatioille neuvoston päätösten, vakautta ja rauhaa edistävän välineen³⁵ ja muiden välineiden kautta. EU tukee pienaseiden ja kevyiden aseiden laittoman kaupan vastaisen YK:n toimintaohjelman, asekauppasopimuksen ja ampuma-asepöytäkirjan täytäntöönpanoa. Vaikka sukupuoleen perustuva väkivalta, jossa käytetään ampuma-aseita, pienaseita ja kevyitä aseita, rikkoo joka tapauksessa ihmisoikeuksia ja kansainvälistä humanitaarista oikeutta, asekauppasopimus sisältää erillisiä määräyksiä siihen riskiin puuttumiseksi, että ampuma-aseita käytetään kyseisessä yhteydessä. YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmissa³⁶ kehoitetaan erityisesti voimaannuttamaan naisia toimissa pienaseiden ja kevyiden aseiden luvottomien siirtojen, epävakauttavan keskittymisen ja väärinkäytön ehkäisemiseksi, torjumiseksi ja poistamiseksi.

Toimet:

- EU osallistuu ennakoivasti YK:n huumeiden ja rikollisuuden torjunnasta vastaavan järjestön (UNODC) maailmanlaajuiseen ampuma-aseohjelmaan, jossa käsitellään ampuma-aseiden laitonta kauppaa koskevaa maailmanlaajuista tiedonkeruuta ja

³⁵ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 230/2014, annettu 11 päivänä maaliskuuta 2014.

³⁶ Naisia, rauhaa ja turvallisuutta koskeva Yhdistyneiden kansakuntien turvallisuusneuvoston päätöslauselma 1325 (2000) ja muut samaa aihetta koskevat päätöslauselmat, kuten YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselma 2242 (2015).

analysointia, ja vahvistaa kumppanimaiden ja alueiden valmiuksia toteuttaa tehokasta ampuma-aseiden valvontaa ampuma-asepöytäkirjan mukaisesti.

- EU tukee edelleen Interpolin laittomien aseiden rekisteröinnin ja jäljityksen hallintajärjestelmää (iARMS).
- EU edistää yhteistyötä ja tiedonjakoa erityisesti sellaisten maiden välillä, jotka sijaitsevat EU:hun tai sieltä pois johtavien tärkeiden salakuljetusreittien varrella.
- EU tekee yhteistyötä Maailman tullijärjestön (WCO) kanssa sen pienaseita ja kevyitä aseita koskevan strategian täytäntöön panemiseksi.
- Korkea edustaja arvioi ja analysoi EU:n tukemien, pienaseiden ja kevyiden aseiden valvontaan liittyvien, kolmansissa maissa vuosina 2005–2018 toteutettujen hankkeiden vaikutuksen ja tehokkuuden osana pienaseita ja kevyitä aseita koskevan vuoden 2005 strategian täytäntöönpanoa.
- EU sisällyttää aseellisen väkivallan torjuntaan ja pienaseiden ja kevyiden aseiden valvontaan yleensä liittyvien uusien hankkeiden suunnitteluun järjestelmällisesti sukupuolinäkökohdat ja niihin liittyvien hyvien käytäntöjen jakamisen.
- EU edistää ja panee täytäntöön standardeja ja hyviä käytäntöjä, jotka liittyvät pienaseiden käsittelyyn (ISACS).
- Jäsenvaltiot parantavat ampuma-aseiden laitonta kauppaa ja ampuma-aseiden käyttöä EU:n ulkopuolisissa maissa koskevaa yhteistyötään Europolin kanssa ja edistävät viranomaisten merkittävämpää osallistumista operatiiviseen yhteistyöhön, tiedonvaihtoa ja yhteisiä lainvalvontatoimia.

EU tukee jo nyt pienaseiden ja kevyiden aseiden laittomien virtojen seurantaan konfliktialueilla tunnistakseen tehokkaimmat tavat estää toimitukset. Laittomien pienaseiden, kevyiden aseiden ja ampumatarvikkeiden tunnistamisen ja jäljittämisen avulla saadut tiedot auttavat parantamaan asevientivalvontaa muun muassa paremman riskinarvioinnin, loppukäyttäjien sertifiointin ja loppukäytön seurannan kautta.

Toimet:

- Neuvostoa kehoitetaan tutkimaan, miten EU:n asevientikieltojen seuranta ja täytäntöönpanoa voitaisiin parantaa.
- EU tukee asevientikieltoja seuraavien YK:n paneelien työtä ja pohtii tapoja parantaa niiden havaintojen, jotka koskevat väriin käsiin kulkeutumista ja laittomia ampuma-aseita, pienaseita ja kevyitä aseita, käyttömahdollisuuksia asevientivalvonnassa.
- Neuvostoa kehoitetaan antamaan yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan (YTTP) operaatioille tarvittaessa ja niiden toimeksiannon mukaisesti ja ottaen huomioon paikallinen hyväksyntä ja käytettävissä olevat resurssit rooli pienaseita ja kevyitä aseita koskevan tietoisuuden tukemisessa ja niiden valvontaan liittyvän koulutuksen järjestämisessä, asianmukaisen varastojen hallinnan tukemisessa sekä laittomien pienaseiden, kevyiden aseiden ja ampumatarvikkeiden liikkeen seuraamisessa (rajatylittävä laiton kauppa mukaan luettuna). YTTP:n operaatiot voisivat soveltuvin osin ja jäsenvaltioiden ohjauksessa myös tukea takavarikoitujen laittomien pienaseiden ja kevyiden aseiden rekisteröinnin, jäljittämisen ja hävittämisen helpottamista. Neuvosto voisi hyödyntää niistä YTTP:n operaatioista saatuja kokemuksia, joissa toimeksiantoon

kuuluu pienaseisiin ja kevyisiin aseisiin liittyviä tehtäviä (esimerkiksi EUFOR Althea Bosnia ja Hertsegovinassa).

- EU rahoittaa edelleen tutkimustoimia, joissa tarkastellaan konfliktialueilla käytettävien laittomien pienaseiden ja kevyiden aseiden alkuperää, esimerkiksi Conflict Armament Researchin iTrace-hanketta. Se kannustaa asiaa koskevaan lisätutkimukseen, -analyysiin ja selvityksiin hyödyntäen olemassa olevaa kapasiteettia, kuten EU:n asesulku- ja aseistariisuntayhteenliittymää.
- EU tukee kansallisia valmiuksia konfliktialueilla laittomien pienaseiden, kevyiden aseiden ja ampumatarvikkeiden alkuperän jäljittämiseksi hyödyntäen myös iTrace-hankkeesta saatuja kokemuksia.

2.4.2 Alueellisella tasolla

Alueellisella tasolla EU ja sen jäsenvaltiot vahvistavat lainvalvontavalmiuksia laittoman kaupan verkostojen tunnistamiseksi, häiritsemiseksi ja hajottamiseksi ja sen estämiseksi, että ampuma-aseet pääsevät terroristien ja rikollisten käsiin laittomien markkinoiden kautta, muun muassa estämällä aseiden laittoman rahoituksen ja kuljetuksen ja vahvistamalla rajapoliisin, tullin ja satamaviranomaisten roolia meritse kuljetettavien laittomien asevirtojen torjunnassa. Laittoman asekaupan rajatylittävän luonteen vuoksi on erityisen tärkeää ottaa toimiin mukaan naapurimaat, vaikka kaupalla ei olisi niihin välittömiä vaikutuksia.

EU kannustaa luomaan yhteyksiä laittoman asekaupan parissa toimivien lainvalvojien ja asekauppa- ja vientivalvontaviranomaisten välille sen varmistamiseksi, että tietoa laittomien virtojen tärkeimmistä reiteistä Eurooppaan jaetaan, ehkäisevien tai korjaavien toimenpiteiden käynnistämiseksi. Toimiin kuuluu tiedonvaihdon, tutkintaelinten välisen suoran viestinnän, yhteisesti suunniteltujen tutkintojen ja yhteistyöpyyntöjen nopean täytäntöönpanon edistäminen vakiintuneen oikeudellisen kehyksen puitteissa. Erityinen painopiste on rajatylittävä yhteistyö eteläisten ja itäisten naapurialueiden kanssa.

Europol kiinnittää erityistä huomiota tukeen, jota annetaan jäsenvaltioiden poliisi- ja tulliviranomaisten, unionin elinten, EU:n ulkopuolisten maiden ja kansainvälisten organisaatioiden toimille rikollisuuden niiden muotojen ehkäisemiseksi ja torjumiseksi, jotka sen toimeksiannon puitteissa liittyvät pienaseiden ja kevyiden aseiden – ampumatarvikkeet, osat ja komponentit mukaan luettuna – laittomaan hallussapitoon ja kauppaan osallistuvien rikollisjärjestöjen ja yksilöiden laittomaan toimintaan.

EU vahvistaa vuoropuheluaan ja yhteistyötään pienaseiden ja kevyiden aseiden valvonnan parissa työskentelevien alueellisten organisaatioiden kanssa mukauttamalla toimintansa alueellisiin strategioihin ja toimintasuunnitelmiin.

Länsi-Balkan

Komission tiedonannossa ”Uskottavat jäsenyysnäkömät ja EU:n tehostettu sitoumus Länsi-Balkanin maille” (lippulaiva-aloite 2; turvallisuus ja muuttoliike)³⁷ asetettujen strategisten tavoitteiden mukaisesti EU tukee jatkossakin UNDP:n pienaseiden ja kevyiden aseiden valvonnasta vastaavaa Kaakkois-Euroopan selvitystoimistoa (SEESAC), ylläpitää yhteistyötä pienaseiden ja kevyiden aseiden valvonnan alalla olennaisten alueellisten organisaatioiden

³⁷ COM(2018) 65 final, 6.2.2018, ja liite.

kanssa ja ottaa huomioon alueelliset aloitteet, kuten etenemissuunnitelman, jossa käsitellään laittomia pienaseita ja kevyitä aseita Länsi-Balkanilla. Yleisemmin se jatkaa investointeja alueellisten konfliktien ehkäisemiseen ja ratkaisemiseen monenlaisten välineiden ja toimintapolitiikkojen avulla. Tässä strategiassa keskitytään tavanomaisten aseiden valvontaan, joka on olennainen osa konfliktien ehkäisyyn ja terrorismin torjumiseen liittyviä yleisempiä politiikkoja.

Vaikka viime vuosina on saavutettu huomattavaa edistystä erityisesti Kaakkois-Euroopassa, pienaseiden, kevyiden aseiden ja ampumatarvikkeiden kertymisen mittakaava, epäasianmukaiset varastointiolosuhteet, laajalle levinnyt laiton hallussapito ja täytäntöönpanon aukot rajoittavat edelleen ampuma-aseiden ja/tai pienaseiden ja kevyiden aseiden valvontatoimien tehokkuutta osissa Länsi-Balkania. Jotta voidaan puuttua tehokkaammin laittomien ampuma-aseiden tarjontaan ja aseiden suuriin varastoihin, ensisijaisia tavoitteita ovat ylijäämän tuhoaminen, laittomien pienaseiden ja kevyiden aseiden rekisteröinti ja jäljittäminen, tiedonjako käyttämällä unionin, alueellisia ja maailmanlaajuisia tiedonvaihtokanavia (esimerkiksi Europolia ja Interpolia) sekä yhteisten operaatioiden valmistelu ja toteutus.

Toimet:

- EU tukee toimia pienaseiden, kevyiden aseiden ja ampumatarvikkeiden ylijäämävarastojen pienentämiseksi, laittoman hallussapidon vähentämiseksi, väärin käsiin kulkeutumisen ja laittoman asekaupan torjumiseksi, rajavalvonnan parantamiseksi, pienaseiden ja kevyiden aseiden merkitsemisen, jäljittämisen ja niitä koskevien tietojen säilyttämisen sekä näiden aseiden hävittämisvalmiuden tehostamiseksi, tietoisuuden lisäämiseksi ja lainvalvontavalmiuksien tukemiseksi, ottaen huomioon EU:n pitkäaikaisen tuen UNDP:n pienaseiden ja kevyiden aseiden valvonnasta vastaavalle Kaakkois-Euroopan selvitystoimistolle (SEESAC), ja ylläpitää kansallisille valvontajärjestelmille annettavaa tukea ja ottaa huomioon olennaiset alueelliset aloitteet, joiden avulla torjutaan laittomia pienaseita ja kevyitä aseita ja niiden ampumatarvikkeita, kuten etenemissuunnitelma-aloitteen.
- EU ja sen jäsenvaltiot varmistavat johdonmukaisen yhteistyön unionin ja Länsi-Balkanin maiden välillä panemalla täytäntöön aloitteita ampuma-aseiden laittoman kaupan torjumiseksi vuosien 2018–2021 järjestäytyntä ja vakavaa kansainvälistä rikollisuutta koskevan EU:n toimintapolitiittisen syklin mukaisesti (EMPACT ampuma-aseet)³⁸ ja Länsi-Balkanin integroivan sisäisen turvallisuuden hallintaan kuuluvan EU:n ja Länsi-Balkanin välisen toimintasuunnitelman mukaisesti.
- EU ja sen jäsenvaltiot koordinoivat EU:n toimia muiden kahdenvälisen, alueellisten ja monenvälisen aloitteiden kanssa päällekkäisyysriskin pienentämiseksi ja rajatylittävien rikosten tutkinnassa tehtävän yhteistyön tehostamiseksi neuvoston 13. joulukuuta 2016 hyväksymien päätelmien mukaisesti.³⁹
- EU ja sen jäsenvaltiot hyödyntävät täysimääräisesti Länsi-Balkanille lähetettävien Europolin yhteyshenkilöiden, SEESAC:in⁴⁰ ja alueellisen ohjelmasuunnittelun välisiä

³⁸ EMPACT – Euroopan monialainen rikosuhkien torjuntafoorumi.

³⁹ Päätelmissä viitattiin tarpeeseen tehdä vaikuttavaa ja intensiivistä alueellista ja kansainvälistä yhteistyötä muun muassa Europolin ja Eurojustin kanssa tämän vaikuttamatta jäsenvaltioiden kantoihin asemasta.

⁴⁰ YUTP:sta rahoitettava ohjelma, 2017–2019, 6 508 136 euroa.

synergioita ja luovat niitä liittymistä valmistelevan tukivälineen (IPA) osa-alueiden ”vakavan rikollisuuden torjuminen Länsi-Balkanilla”⁴¹ ja ”järjestäytyneen rikollisuuden mittaaminen ja arvioiminen Länsi-Balkanilla: näyttöön perustuvan päätöksenteon tukeminen”⁴² puitteissa.

Seuraavat vaiheet:

- Ampuma-aseiden laitonta kauppaa koskeva toimintasuunnitelma vuosiksi 2015–2019 arvioidaan sen osalta, miten tehokkaasti se on vaikuttanut laittomien ampuma-aseiden tarjontaan ja aseiden suureen varastoon.
- Järjestäytyntä rikollisuutta koskevan EU:n toimintapoliittisen syklin operatiivista toimintaa laajennetaan kattamaan mahdollisuuksien mukaan myös Länsi-Balkanin maat. Länsi-Balkanin maat kutsutaan osallistumaan Euroopan monialaisen rikosuhkien torjuntafoorumin (EMPACT) tiettyihin hankkeisiin ja sisäisen turvallisuuden operatiivisen yhteistyön pysyvän komitean (COSI) kokouksiin, myös silloin kun ne pidetään tapauskohtaisesti poliittisten ja turvallisuusasioiden komitean kanssa hankkeiden käsittelemiseksi.

Itäinen naapurusto

Itä-Euroopan tällä hetkellä epävakaa tilanne on lisännyt ampuma-aseiden laitonta kauppaa useissa alueen maissa, esimerkiksi Ukrainassa. Tämä muodostaa merkittävän pitkän aikavälin turvallisuusuhan sekä Ukrainalle että EU:lle. Asiaan liittyvä yhteistyö EU:n ja Ukrainan välillä on siis molempien osapuolten edun mukaista. EU jatkaa kahdenvälistä yhteistyötään Ukrainan ja alueen muiden maiden kanssa ja sisällyttää laittomien pienaseiden ja kevyiden aseiden torjumisen järjestelmällisesti kaikkiin naapuruston kumppanimaiden kanssa turvallisuuskysymyksistä käytäviin vuoropuheluihin.

Toimet:

- EU ja sen jäsenvaltiot sisällyttävät ampuma-aseiden ja/tai pienaseiden ja kevyiden aseiden laittoman kaupan torjumisen naapuruston kumppanimaiden, kuten Ukrainan, kanssa turvallisuuskysymyksistä käytävään vuoropuheluun.
- EU ja sen jäsenvaltiot luovat viestintäkanavia EU:n ja Ukrainan asiantuntijoiden välille, määrittävät yhteyspisteen sujuvan yhteistyön takaamiseksi, lisäävät tietoisuutta, jakavat parhaita käytäntöjä ja asiantuntemusta sekä tunnistavat koulutustarpeita ja muita tukitoimenpiteitä Ukrainan valmiuksien vahvistamiseksi tällä alalla.
- EU ja sen jäsenvaltiot pyrkivät edelleen käynnistämään Ukrainan kanssa pysyvät tekniset neuvottelut, jotta voitaisiin puuttua ampuma-aseiden laittoman kaupan muodostamaan kiireelliseen ongelmaan ja riskeihin, jotka liittyvät tällaisten aseiden joutumiseen terroristien ja järjestäytyneiden rikollisryhmien käsiin.

Eteläinen naapurusto

Pienaseiden ja kevyiden aseiden kulkeutuminen väärin käsiin ja laitton kauppa lietsovat edelleen Lähi-idän ja Pohjois-Afrikan (MENA-alue) pitkittyneitä aseellisia konflikteja, joilla on laajat alueelliset vaikutukset. Alueen laittomilla pienaseilla ja kevyillä aseilla on monia

⁴¹ IPA 2017–2019, 13 miljoonaa euroa: *Deutsche Gesellschaft für internationale Zusammenarbeit (GIZ)*.

⁴² IPA 2015–2019, 2 miljoonaa euroa: UNODC.

lähteitä, muun muassa heikosti turvatut varastot ja EU:n jäsenvaltioiden laillisesta tuotannosta ja luvallisesta viennistä peräisin olevat pienaseet ja kevyet aseet, jotka myöhemmin kulkeutuvat luvattomille loppukäyttäjille.

Järjestäytynyttä ja vakavaa kansainvälistä rikollisuutta koskeva EU:n toimintapoliittinen sykli 2018–2021 sisältää erityisiä operatiivisia toimia näillä alueilla ampuma-aseiden laittomaan kauppaan liittyvän yhteistyön parantamiseksi. Syvempi kahdenvälinen yhteistyö on välttämätöntä ampuma-aseiden laittoman kaupan valtioiden rajat ylittävän ulottuvuuden torjumiseksi tehokkaammin koko alueella. EU:n ja MENA-alueen välistä koordinoitua tällä alalla olisi sen vuoksi tuettava pitäen kuitenkin mielessä, että on vältettävä toimien päällekkäisyyttä ja varmistettava johdonmukaisuus ja koordinoitu jo käynnistettyjen, EU:n tukemien tai rahoittamien aloitteiden kanssa.

Toimet MENA-alueella:

- EU pyrkii tehostamaan **Algerian** kanssa tehtävää ampuma-aseiden siirron valvontaa ja pienaseiden laittoman kaupan torjuntaa koskevaa yhteistyötä turvallisuusvuoropuhelun kautta.
- EU jatkaa **Tunisian** tukemista turvallisuusalan uudistamisen ja rajavalvonnan aloilla lähinnä erityisellä rahoitusohjelmalla, joka vaikuttaa suoraan ampuma-aseiden laittoman kaupan valvontaan.
- EU edistää kaikkien aloitteiden täytäntöönpanoa, jotka syventävät **Marokon** kanssa ampuma-aseiden ja kaksikäyttötuotteiden vientivalvonnan alalla tehtävää yhteistyötä, pitkälle edistyneen maan aseman täytäntöönpanoa koskevan EU–Marokko-toimintasuunnitelman mukaisesti.⁴³
- EU tukee edelleen **Libanon**ia ja **Jordaniaa** järjestäytyneen rikollisuuden torjumisessa (muun muassa avustamalla turvallisuusalan uudistamisessa ja tukemalla yhdenmukaista rajaturvallisuutta) ja ampuma-aseiden laittoman kaupan valvonnassa.
- EU vahvistaa edelleen EU:n ja MENA-alueen yhteistyötä ampuma-aseiden laittoman kaupan torjumisessa muun muassa Euromed Police IV -ohjelman⁴⁴ avulla. Tämän alueellisen ohjelman tarkoitus on lisätä operatiivista ja strategista poliisiyhteistyötä MENA-alueella eteläisten kumppanimaiden kansallisten viranomaisten välillä sekä EU:n jäsenvaltioiden (ja EU:n virastojen) kanssa.
- EU tukee edelleen aseiden kulkeutumisen alueen luvattomille toimijoille seuraamista, tiedustelutietoon perustuvaa riskinarviointia ja kulkeutumista torjuvia toimenpiteitä ottaen huomioon iTrace-hankkeen⁴⁵ myönteiset tulokset.
- EU tukee edelleen paikallisten lainvalvonta- ja turvallisuusjoukkojen valmiuksien kehittämistä fyysisen turvallisuuden ja varastojen hallinnan, ylijäämien tuhoamisen sekä laittomien pienaseiden ja kevyiden aseiden rekisteröinnin ja jäljittämisen osalta.

⁴³ Yhteinen ehdotus neuvoston päätökseksi Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden sekä Marokon kuningaskunnan välisestä assosioinnista tehdyllä Euro–Välimeri-sopimuksella perustetussa assosiaationeuvostossa esitettävästä unionin kannasta suosituksen antamiseen pitkälle edistyneen maan aseman täytäntöönpanoa koskevan EU–Marokko-toimintasuunnitelman (2013–2017) täytäntöönpanosta (JOIN(2013) 6 final – 2013/0107 (NLE)).

⁴⁴ <https://www.euromed-police.eu/>

⁴⁵ <https://www.conflictarm.com/itrace>

Toimet Afrikassa (Sahelin alue):

- EU tukee tiedustelutietoon perustuvaa laittoman kaupan verkostojen jäljittämistä myös Sahelin alueen eteläpuolella torjuakseen tehokkaammin riskiä, jonka valtion varastojen suurimittainen ulosvirtaus **Malin** ja **Libyan** poliittisten kriisien aikana edelleen aiheuttaa alueen vakaudelle.
- EU tukee hallintoon ja tietojen säilyttämiseen liittyvän valmiuden kehittämistä **Malissa** ja **Libyassa** pienaseiden ja kevyiden aseiden turvaamis- ja hallintajärjestelmien, varastojen hallinta mukaan luettuna, ylijäämien tuhoamisen sekä kattavien tietojen säilyttämiseen ja asekirjanpitoon liittyvien järjestelmien parantamiseksi.
- EU tukee jäljittämiseen ja alueelliseen tiedonjakoon liittyviä valmiuksia muun muassa alueellisten mekanismien, kuten Länsi-Afrikan valtioiden talousyhteisön (ECOWAS) pienaseita ja kevyitä aseita koskevan yleissopimuksen selvitystoimistomääräysten, Sahelin alueen G5-maiden⁴⁶ ja Afrikan unionin, sekä maailmanlaajuisten kanavien, kuten iARMS-tietokannan, avulla.
- EU kannustaa edelleen oikeudellisen yhteistyön ja yhteisten rajaturvallisuusaloitteiden lisäämiseen.
- EU tukee asiaankuuluvien toimijoiden valmiuksia jäljittää laittomia pienaseita ja kevyitä aseita, raportoida niistä, torjua ja hävittää niitä ja antaa YTPP:n operaatioille alueella merkittävemmän roolin laittomien pienaseiden ja kevyiden aseiden seurannassa, pienaseiden ja kevyiden aseiden valvontaan liittyvän koulutuksen järjestämisessä, fyysisen turvallisuuden ja varastojen hallinnan sekä ylijäämien tuhoamisen tukemisessa ja jäljittämisen ja rajavalvonnan helpottamisessa.
- EU pyrkii luomaan synergiaa Afrikan unionin ”aseiden hiljentämistä” koskevan aloitteen⁴⁷, Afrikan unionin ministerineuvoston vuonna 2000 laittomista pienaseista ja kevyistä aseista hyväksymän Bamakon julistuksen⁴⁸ sekä Afrikan unionin Lomessa vuonna 2011 laittomien pienaseiden ja kevyiden aseiden torjunnasta hyväksymän strategian⁴⁹ kanssa.
- EU parantaa valmiuttaan koordinoida pienaseiden ja kevyiden aseiden valvontaa alueella muiden avunantajien kanssa.

Pohjois- ja Etelä-Amerikka

Toimet Pohjois- ja Etelä-Amerikassa:

- EU pyrkii luomaan synergiaa olennaisten Pohjois- ja Etelä-Amerikan valtioiden ja alueellisten organisaatioiden kanssa pienaseiden ja kevyiden aseiden laittoman leviämisen ja kaupan vähentämiseksi, tavoitteena aseellisen väkivallan ja rikollisen toiminnan vähentäminen.⁵⁰

⁴⁶ <http://www.g5sahel.org/>

⁴⁷ <https://issafrica.org/pscreport/uploads/AU%20Roadmap%20Silencing%20Guns%202020%20pdf%20en.pdf>

⁴⁸ http://www.un.org/en/africa/osaa/pdf/au/cap_smallarms_2000.pdf

⁴⁹ <https://www.unrec.org/docs/Strategy%20Final.pdf>

⁵⁰ UNODC:n vuonna 2013 tekemän tutkimuksen mukaan tahalliset henkirikokset aiheuttivat lähes puolen miljoonan (437 000) ihmisen kuoleman kaikkialla maailmassa vuonna 2012. Yli kolmasosa niistä (36 %) tapahtui Pohjois- ja Etelä-Amerikassa. Lähes puolet henkirikosten uhreista on 15–29-vuotiaita, ja ampuma-

3. JATKOTOIMET JA PÄÄTELMÄT

Tässä yhteisessä tiedonannossa esitetään osatekijöitä sellaisen yhteisymmärryksen ja yhteisen etenemistavan luomiseksi, joiden avulla EU voi käsitellä laittomien ampuma-aseiden ja pienaseiden, kevyiden aseiden ja niiden ampumatarvikkeiden uhkaa. Lisäksi esitetään toimia, joita EU ja sen jäsenvaltiot voivat toteuttaa EU:n rajojen sisällä, ja ehdotuksia pienaseiden ja kevyiden aseiden valvontaa koskevasta yhteistyöstä ja avunannosta EU:n naapurialueilla ja muualla maailmassa.

Komissio ja unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkea edustaja kehottavat neuvostoa hyväksymään tässä yhteisessä tiedonannossa esiteltyjen osatekijöiden pohjalta laittomien ampuma-aseiden ja pienaseiden ja kevyiden aseiden ja niiden ampumatarvikkeiden vastaisen EU:n strategian, joka kattaa sekä siviili- että sotilaskäyttöön tarkoitettut ampuma-aseet, jotta uhkaa voidaan käsitellä kokonaisvaltaisesti.

EUH ja komissio laativat vuotuisia edistymisraportteja strategian täytäntöönpanosta.

aseiden käyttö on erityisen yleistä alueilla, joilla kaksi kolmasosaa (66 %) henkirikoksista tehdään aseiden avulla.